

ماجان

شعر مازندرانی

فریده یوسفی زیر ابرو

www.ketab.ir

سرشناسه	:	یوسفی زیرابی، فریده، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	ماجان مجموعه دو بیتی های مازندرانی / فریده یوسفی زیرابی
مشخصات نشر	:	ساری ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	:	ص ۸۸
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۱۰۰-۵۱۴-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
موضوع	:	شعر مازندرانی -- قرن ۱۴
موضوع	:	Mazandarani poetry -- 20th century
رده بندی کنگره	:	PIR۳۲۶۹
رده بندی دیویی	:	۸۷۹/۴۱
شماره تاد اساسی ملی	:	۵۸۶۲۷۸۶

ماجان شعر مازندرانی

- تألیف: فریده یوسفی زیرابی
- ناشر: شلفین
- صفحه آرا: فاطمه سلیمانی
- آوا نگاری: مریم زارع ماهفروزی
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۰۰۰ تومان

عکس روی جلد، ماجان و نوادگانش (فرزندان حاج محمد باقر نصیری)

حق چاپ و نشر محفوظ است

شلفین

نشانی: ساری - خیابان جام جم - بلوار عسگری محمدیان - پاساژ دینار - دینار نور

مقدمه

زبان تبری (مازندرانی)، یادمانی از اقوام باستانی تپوری است. این زبان، مانند زبان‌های پارتی، گیلکی، زازا و تالشی، شاخه‌ای از زبان شمال غربی فلات ایران است. ریشه در پارسی باستان دارد. تپوری‌ها، آماردها، کاووسی‌ها و پارسی‌ها، هخامنشی اقامی تورانی بودند که دست کم از هزاره‌ی دوم پیش از میلاد، به تدریج در پهنه‌ی وسیعی از خراسان و گرگان و مازندران ساکن شدند. در دوران سککان و ساسانیان، به دلیل حضور قدرتمند خاندان گشنسب شاهیان، زرمهری و دیگر خاندان حکومت‌گر در تبرستان، این زبان در حوزه‌ی گفتاری رندگی خرابه ادامه داد. تردیدی نیست که همزیستی با زبان پهلوی، این زبان را دستخوش دگرگونی‌هایی کرد. در سده‌های نخست هجری، جغرافیای تاریخی زبان تبری گسترده بود و از یک سو تا دروازه‌های گرگان تاریخی (کنار گذرگاه کوه س) و شهمیرزاد سمنان، و از سوی دیگر تا شهرهای ری و تهران و همدان ادامه می‌یافت. از سده‌ی چهارم هجری، زبان تبری، همسو با فارسی دری با آخرین ادب‌ات نوشتاری پرداخت. کتاب مرزبان‌نامه، اثر مرزبان بن رستم شروین پرمی و اشعاری از مسته مرد (دیواروز)، بندار رازی و منصور منطقی، و در سده‌ی ششم هجری سروده‌هایی از قطب رویانی و میرعبدالعظیم مرعشی، نمونه‌هایی از این تلاش‌اند.

رباعی‌ها و دوبیتی‌ها - به ویژه دو بیتی‌های عامیانه - سهم بزرگی در نوزایی زبان تبری داشتند و دارند. البته این گونه اشعار، مثل شعر دوره‌ی ساسانی،

دنباله‌رو موسیقی بودند و آن‌ها را به آواز می‌خواندند. وزن هجایی - تکیه‌ای شعرهای تبری به خواننده این امکان را می‌داد و می‌دهد که لحن‌ها را عوض کند و شور تازه‌ای بیافریند.

رباعی‌های امیر پازواری که بعدها در مجموعه‌ی «روجا»، سروده‌ی نیما یوشیج جلوه‌ی تازه‌ای یافت، از برجسته‌ترین نمونه‌های رباعی آوازند. البته این نوع رباعی، تحریر خاصی می‌طلبید و فقط خوانندگان توانا می‌توانند آن را اجرا کنند. دو بیت‌ی سرایان بزرگی نیز در مازندران حضور دارند و اشعارشان به آواز خوانده می‌شود. در سده‌ی اخیر، تصنیف‌های مدرنی نیز ساخته و خوانده شد.

مجموعه‌ی «ماجان»، سروده‌ی بانو فریده یوسفی، گام تازه‌ای در این راه است. این مجموعه، چارپاره است و درون مایه‌ی اجتماعی - عاشقانه دارد. زبان روان و بی‌عیب، تصویرهای دست‌یافتنی و احساس نیرومند، از ویژگی‌های این مجموعه است.

ماجان گند ته روز دراز بهووه

کیله‌ی اوجی، نه به بهووه

مادربزرگ می‌گوید: عمرت طولانی شد. پونه‌های کنار جویبار، جهیزی‌ی عروسی تو شود.

همزیستی با طبیعت، همه‌ی شاعران فارسی و ایرانی و سرای مازندران را، طبیعت‌گرا کرده است. از چشم‌انداز دیگر، صیغت ر شعر هیچ شاعر مازندرانی‌ای غایب نیست. در ضمن، زبان مازندرانی، یکی از گنجینه‌های بزرگ ضرب‌المثل‌ها و کنایه‌ها است و شاعران بومی‌سرا آن را با ریتمی در اشعارشان به کار می‌گیرند.

تنه یاد دوه، اینتا پیر بته مثال

آمه خشکه کیله ره او کفنه

این ضرب‌المثل قدیمی یادت باشد بر بستر خشک جویبارها هم روزی آب جاری می‌شود.